

עין איה שבת ב' פרק חמישי פסקה טז

**רב יהודה הוה יתיב קמיה דשמואל, אתאי
ההיא אתתא קא צווחת קמיה ולא הוה משגח
בה, א"ל, לא ס"ל מר "אוטם אזנו מזעקת
דל גם הוא יקרא ולא יענה".**

**א"ל, שיננא רישך בקרירי, רישא דרישיך
בחמימי, הא יתיב מר עוקבא אב ב"ד,
דכתיב "בית דוד כה אמר ד' דינו לבוקר
משפט והצילו" וגו'.**

עצם החמלה וההתעוררות למראה איש עשוק, לקום לעזרתו גם כשאינו מחוייב בדבר, גם כשיש אחרים שהחובה עליהם מוטלת, מ"מ היא מדה יקרה מצד עצמה, כי הציור המוסרי של הרגש הטוב לחוש בצערו של המצטער, הוא לפעמים עולה הרבה על עצם הערך של הפעולה הטובה. ע"כ אין ראוי שיסגור האדם דלתי לבו נגד הרגש הטוב והעדין שמתעורר בכל לב בשר, לרחם ולישא בעול צערם של נעשקים לעזרם מיד עושקיהם כח, ומי שאוטם אזנו מזעקת דל, מפנה אחור את הרגש הטבעי הישר לרחם על האומלל בצעקו, הוא מבלע בזה את כשרון הרגש שנטע יוצר האדם בקרב

לב האדם, שזה הוא יסוד מטרת התפילה, לעורר את הרגשות הנעלים שיפעלו יפה על הלב, מצד התנשאות הנפש להרגשות הבאות ברום עזן בעבודת ד' בעבודה שבלב. אבל כשהוא פועל בדרכי חייו פעולה הפכית מעדינ[ו]ת הרגש, במקום ששם היא כבר המטרה מבוררת, ו"אוטם אזנו מזעקת דל", אין תועלת לו בתפילה, וממילא לא תמשך מתפילתו אותה הסגולה העומדת בכל תפילה רצויה, שתשמע ותתמלא, מפני שמערכת הצרכים המזקיקים לתפילה הם מכוונים לעומת אותם המילואים של הרגש שצריך כל אדם למלאותם, כ"א ואחד לפי ערכו, ובהוציאם אל הפועל תבא המטרה שגורמת את התפילה לידי תפקידה. אבל כל זה הוא רק כשאיננו מאבד את סגולת הרגש הטבעי לחמלה ולרוך בידיים אבל מי שבידיים הוא סותם את הדרך בפני מהלך הרגשות הטובים, לא ימלאו לו חסרונו המוסרי בקשה שמתמלאת ע"י תפילה, והוא צריך דברים יותר מעיקים מאותה ההשתפכות הנפשית שבתפילה המצויה לבא לידי מצב לב בשר, ע"כ "גם הוא יקרא ולא יענה". אמנם כשיש מטרה כללית נשאה, יקריב האדם החכם גם את נטיות הלב היותר

טובות להפיק את החפץ השכלי המתוקן, ובמקום של חם הרגש המתעורר לרחמים ולחמלה יגבר עז בקרירות השכל השופט והקר. וכאשר המטרה הכללית של התרכזות צרכי האומה הכלליים והפרטיים תחת משטר אחת כללי, ובפרט כשהוא מבית מלכות בית דוד, שמושך בזה את ההרגשה הכללית לגדולתן של ישראל, שפועל על מהלך הדורות לעורר את הגדולה הנפשית לחפץ השלמה כוללת במעמד לאומי שלם, כדאי בשביל זה לדחות את חם הרגש של הרחמים הטבעיים, ולהשתמש בקרירות הרוח. אמנם רישא דרישך בחמימי, לו יאתה ללכת ע"פ הרגש הפנימי האצור בקרבו, להתעורר לקול צעקה, להושיע כל מעונה ומר נפש, ואין בו דבר המפריע מהפקת החפץ העדין של הצד הטוב. וכללות ההנהגה הוטלה על שכם בית דוד, כדי להיות מקום משפחה נבחרת מיוחדת למרכזיות הממשלה, ויש בזה טובה לאומית המצטרפת עם הטובה הפרטית, ועם האצילות הנפשית של הרגש הער והחם, שראוי להמצא בכל נפש יקרה העומדת לנהל אדם רב.